

Poruchy správania hospodárskych zvierat

Porucha správania

Výrazná odchýlka od bežnej normy správania

Adorable dwarf goat knocks over playmates
<https://youtu.be/tTO4jJzZkY4>

Prečo abnormálne správanie?

- vedie k poškodeniu konajúceho jedinca alebo členov skupiny
- neslúži k zabezpečeniu potrieb alebo prežitiu druhu
- sa stereotypne opakuje a vyplnía podstatnú časť dňa

Zdroj: <http://psychtutor.weebly.com/models-of-abnormality.html>

<https://youtu.be/mC000048pPw>

Poruchy podľa príčiny

Príznakové poruchy (symptomatické) správania vznikajú ako priama reakcia na telesné zmeny. Napríklad pri ochorení paznechtov sa dobytok málo, resp. vôbec nepohybuje, zvieratá ležia, zdanlivo ochrnie. Tiež psi posedajú koňa pri kolike.

Centrálne nervové poruchy správania vznikajú ako následok zmien v centrálnom nervovom systéme v dôsledku infekčného ochorenia alebo traumy (napr. poranenie alebo lokálne krvácanie do mozgu). Príkladom takejto poruchy správania je tzv. vrtohlavosť oviec (motolice), alebo naháňanie vlastného chvosta psov napadnutých besnotou.

Nedostatkové poruchy správania spôsobuje nedostatok živín alebo vitamínov. Hydiny si vyzobávajú perie, ošípané zvyšujú agresivitu pri nedostatku jódu a pod.

Endogénne poruchy správania sú spôsobené zmenami nervového alebo endokrinného systému. Prejavujú sa napríklad v zvýšení sexuality alebo agresivity.

Reaktívne poruchy správania vznikajú ako reakcia na predchádzajúce negatívne skúsenosti, pričom dochádza k frustrácii inštinktívneho správania. Patrí sem napríklad „vystavovanie“ pri psovi, hra s jazykom dobytká alebo prežúvanie naprázdno ošípaných.

Hovädzí dobytok - hra s jazykom

Hovädzí dobytok - hra s jazykom

13 yearold cow grazing grass, <https://youtu.be/mmOf3u3cuMc>

Hovädzí dobytok - hra s jazykom

Hovädzí dobytok - hra s jazykom

Dojnice - 0% - 28,7%

Jalovice - 10% - 50,6%

Hovädzí dobytok - hra s jazykom

Počty dojníc hrajúcich sa s jazykom v jednotlivých chovoch

č.	chov	počet pozorovaných dojníc, ks	typ ustajnenia	plocha na jedno zviera, m ² , * šírka stojiska, m	dojnice s poruchou, ks	dojnice s poruchou, %
1.	Farma 9	100	väzné	2,6 * 1,15	11	11,00
2.	Farma 10	59	väzné	1,17 * 0,65	12	23,33
3.	Farma 11	115	väzné	2,6 * 1,10	33	28,7
4.	Farma 12	97	väzné + výbeh	2,5 + 22,4 * 1,15	12	12,37
5.	Farma 13	178	väzné + výbeh	2,8 + 18 * 1,15	8	4,49
6.	Farma 7	50	voľné	5,4	8	16,00
7.	Farma 5	59	voľné	11,4	0	0

Hovädzí dobytok - hra s jazykom

Počty jalovíc hrajúcich sa s jazykom v jednotlivých chovoch

č.	chov	počet pozorovaných jalovíc, ks	typ ustajnenia	plocha na jedno zviera, m ² , * šírka stojiska, m	jalovice s poruchou, ks	jalovice s poruchou %
1.	Farma 10	83	väzné	1,8 * 0,8	42	50,60
2.	Farma 9	7	väzné	1,17 * 0,65	1	14,29
3.	Farma 13	100	väzné	2,7 * 1,15	10	10,00
4.	Farma 11	38	väzné	2,6 * 1,1	9	23,68

Hovädzí dobytok – vyciciavanie mlieka

Hovädzí dobytok – vyciciavanie mlieka

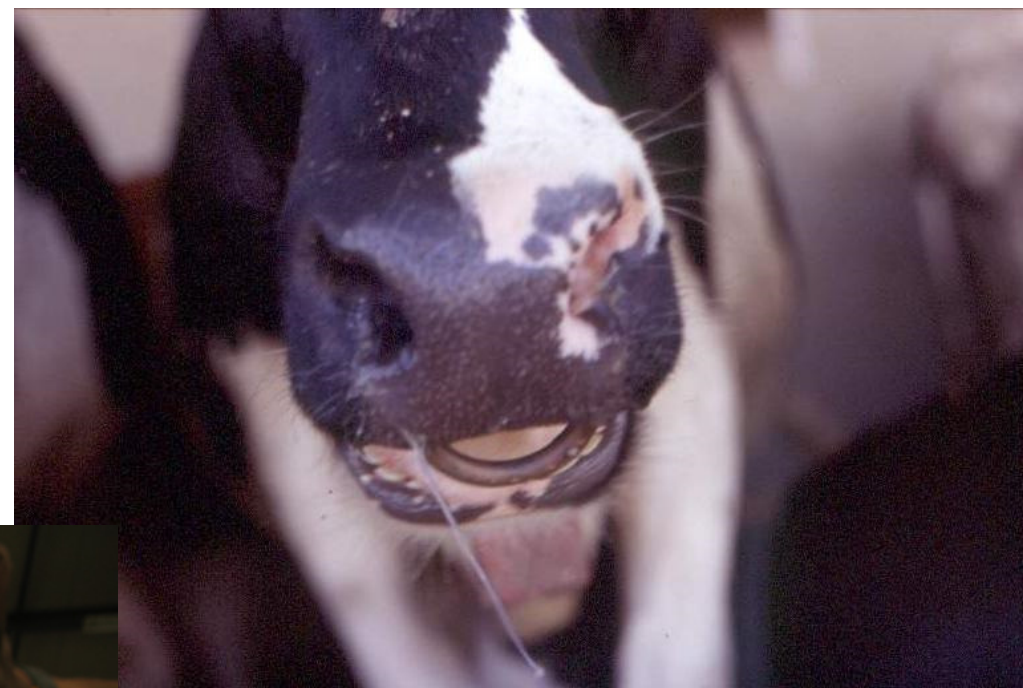
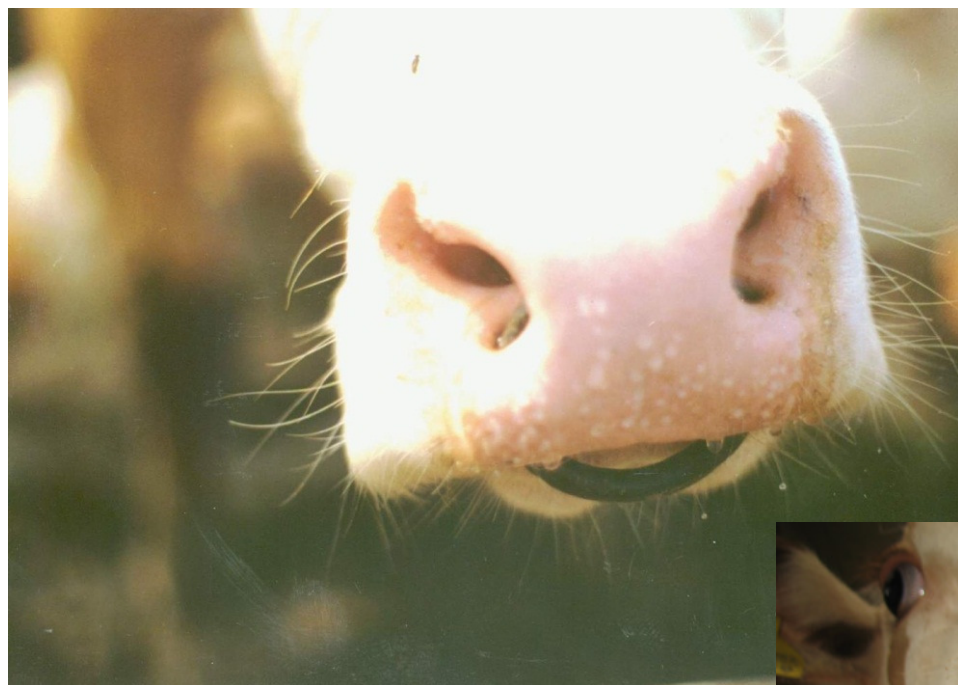
Dojnice - 0,55% - 8,33%

Jalovice - 3,61% - 14,29%

Hovädzí dobytok – vyciciavanie mlieka

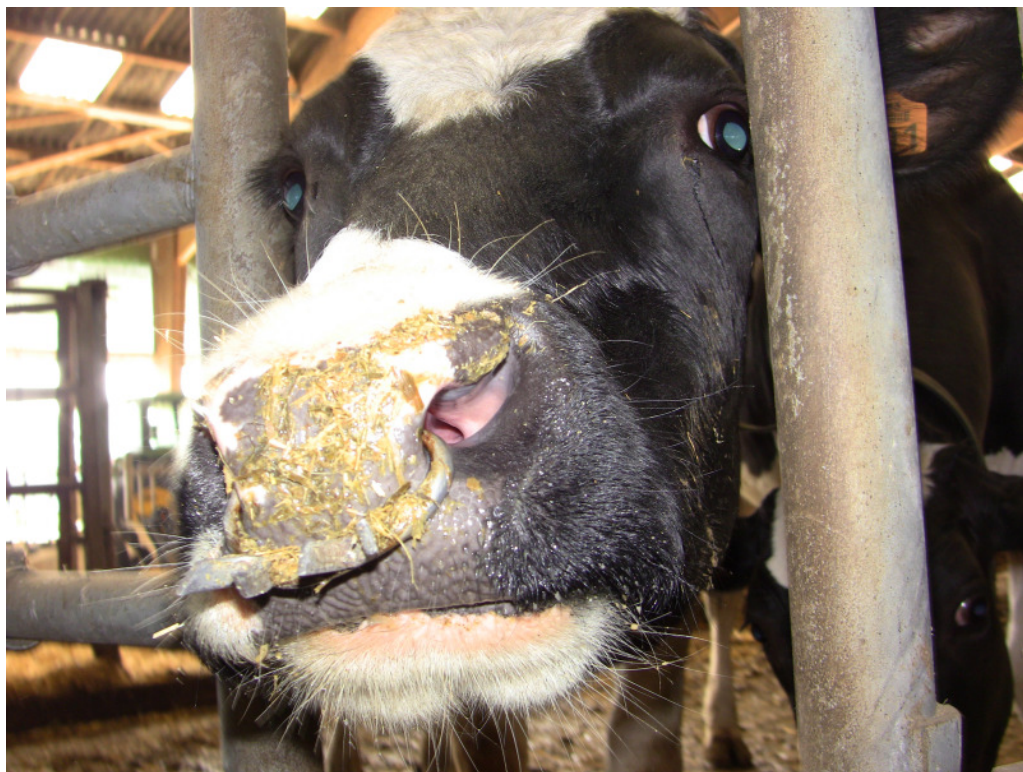
Hovädzí dobytok – vyciciavanie mlieka

Hovädzí dobytok – vyciciavanie mlieka

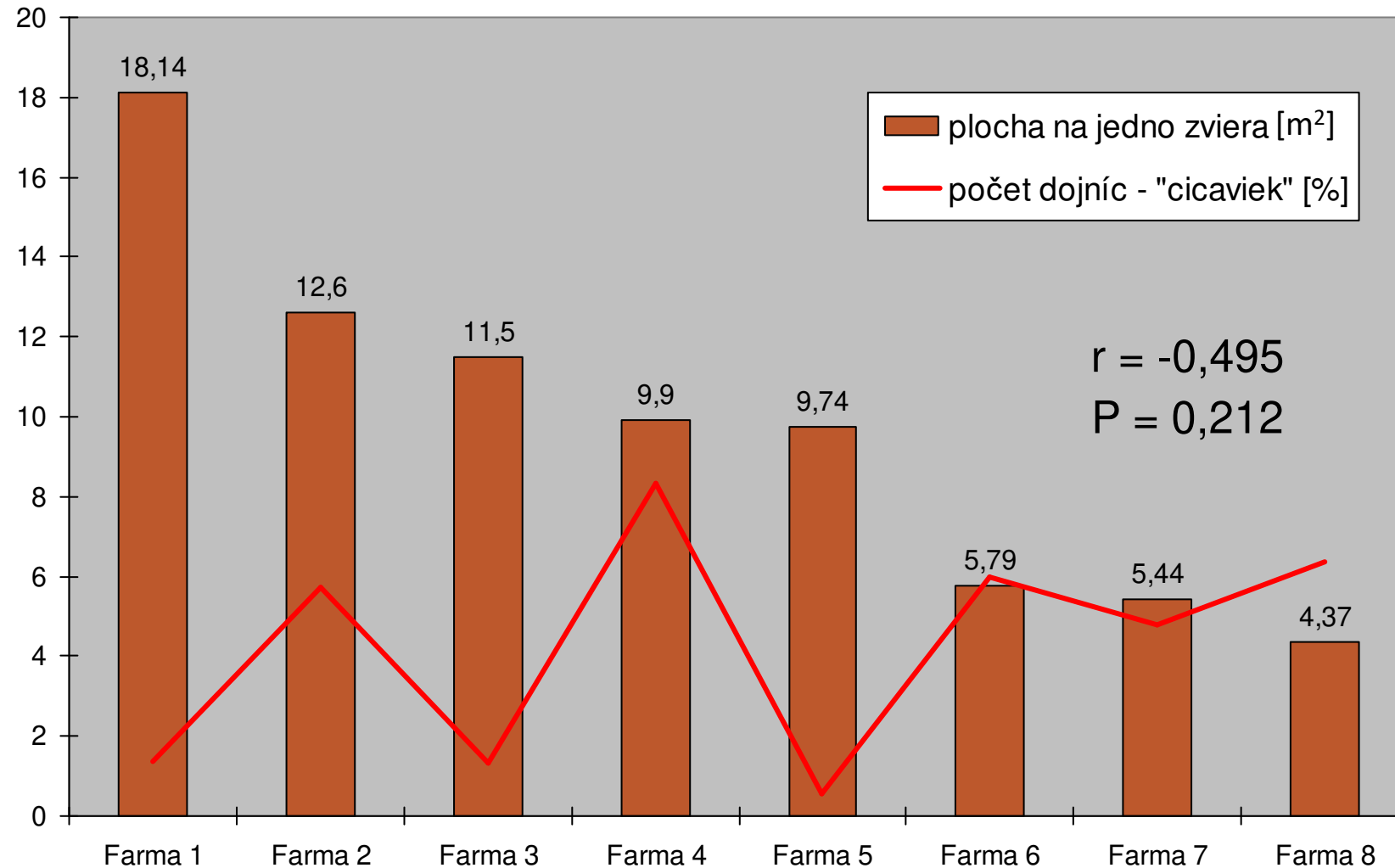
Hovädzí dobytok – vyciciavanie mlieka

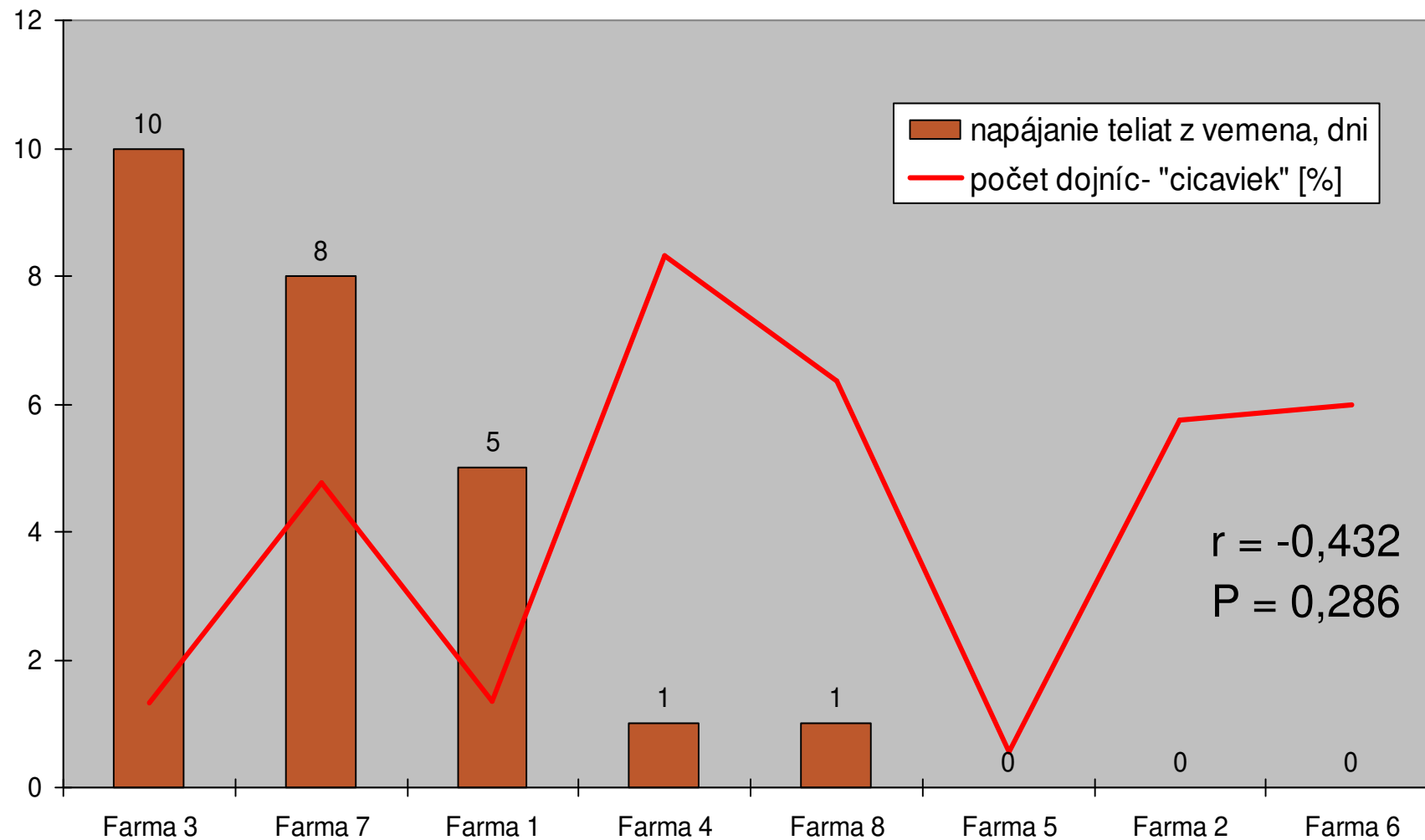
Hovädzí dobytok – vyciciavanie mlieka

Porovnanie podielu dojníc - "cicaviek" a veľkosti plochy na jednu dojnicu v podnikoch s voľným ustajnením. Chovy sú usporiadané v klesajúcej postupnosti podľa plochy na jednu dojnicu (n = 2029 dojníc)

Hovädzí dobytok – vyciciavanie mlieka

Porovnanie podielu dojníc - "cicaviek" a počtu dní počas dojčenia z vemena v podnikoch s voľným ustajnením. Podniky sú zoradené v klesajúcej postupnosti podľa dĺžky dojčenia (n = 2029 dojníc)

Hovädzí dobytok – vyciciavanie mlieka

Variačno - štatistické ukazovatele počtu dojníc - „cicaviek“ v jednotlivých typoch ustajnenia

ustajnenie	$\bar{x}$ [%]	s [%]	V [%]	$s_{\bar{x}}$ [%]	max [%]	min [%]	$\tilde{x}$ [%]
voľné (n = 8)	4,30	2,862	66,5	2,423	8,33	0,55	5,26
väzné s výbehom (n = 3)	4,27	1,027	24,1	0,782	5	3,09	4,71
väzné s pastvou (n = 4)	3,71	2,660	71,8	2,101	7,07	1,17	3,29
väzné (n = 3)	1,48	0,415	28,0	0,347	1,74	1,00	1,69
spolu (n = 18)	3,69	2,422	65,6	2,143	8,33	0,55	4,55

Testovanie rozdielov percentuálneho výskytu dojníc - „cicaviek“ v jednotlivých typoch ustajnenia, Kruskal - Wallisov test

ustajnenie	početnosť	priemerné poradie
voľné	8	10,625
väzné s výbehom	3	11,0
väzné s pastvou	4	9,5
väzné	3	5,0
testovacia štatistika = 2,724		P = 0,436

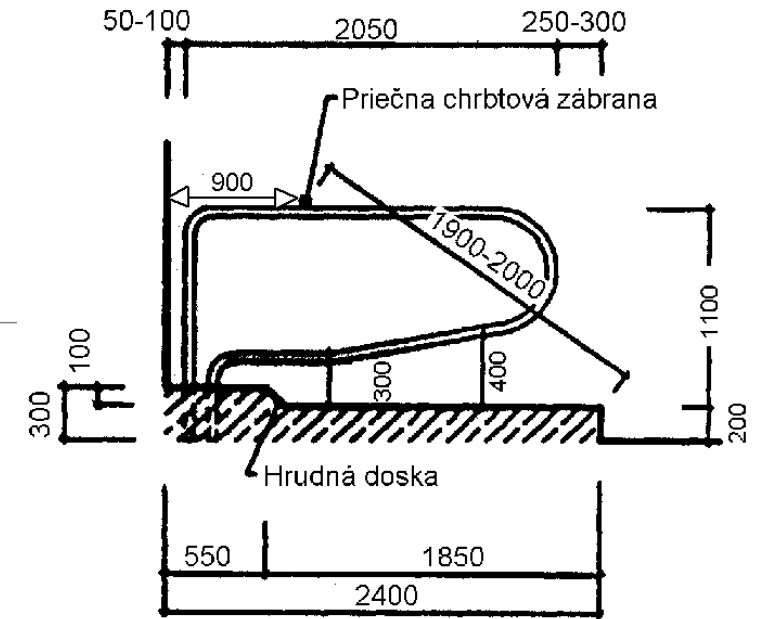
Hovädzí dobytok – “agresivita” voči človeku

Hovädzí dobytok – tlačenie mulcom

Hovädzí dobytok – psí posed

Hovädzí dobytok – ociciavanie

Hovädzí dobytok – ociciavanie

Hovädzí dobytok – ociciavanie

Hovädzí dobytok

Hra s jazykom

Vyciciavanie mlieka

Agresivita voči človeku

Tlačenie mulcom

Vzájomné ociavanie sa

Žuvanie reťaze

Búchanie hlavou

Psí posed

Trichofágia

Kaudofágia

Kopanie pri dojení

Odmietanie teľaťa

Ošípané – stereotypie

Ošípané – stereotypie

Ošípané – masáž brucha

Ošípané – agresivita

Ošípané – agresivita

Ošípané – agresivita

Ošípané – ohryzanie chvostíkov

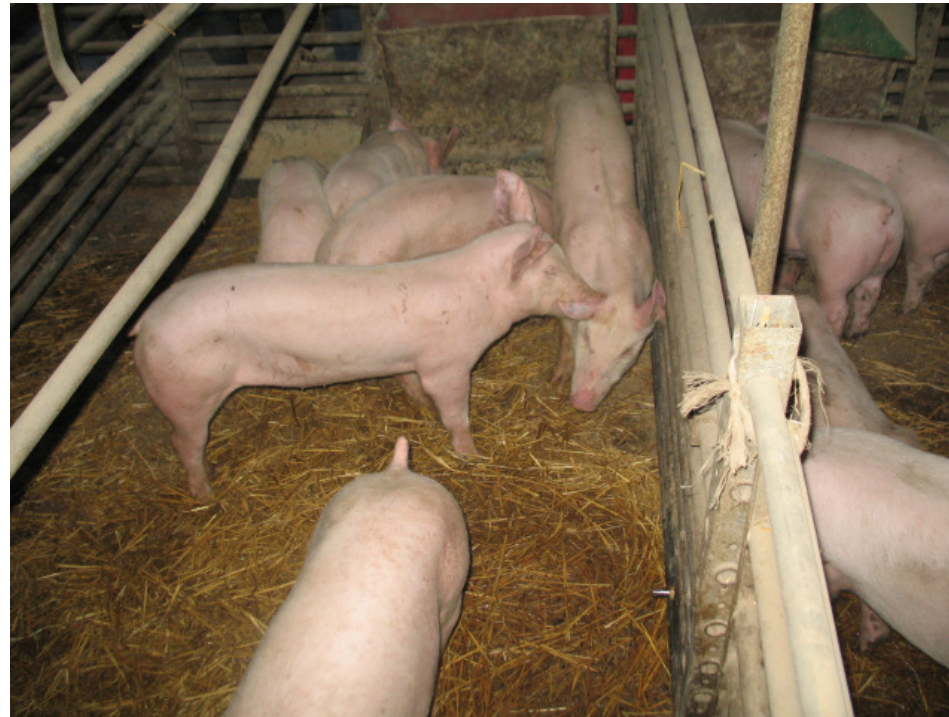

Jednotvárne prostredie, málo podnetov, obmedzenie prirodzeného správania (prieskum, rytie), veľa jedincov v skupine, obmedzenie zdrojov & konkurencia (priestor, krmidlá, napájačky), mikroklíma, hygiena, ...

Zdroj: Kemper 2020. <https://cdn2.hubspot.net/hubfs/5480243/BIOMIN/ABRES%202020/Keeping%20Pigs%20with%20Long%20Tails%20-%20Is%20it%20possible.pdf>

Ošípané – ohryzanie ušnic

Ošípané

Stereotypie – ohryz rúr zábran, žutie naprázdno, ...

Ohrýzanie častí tela

Kanibalizmus

Agresivita

Masáž brucha, rekta

„Smútenie“ prasníc

Hydina

- Vyzobávanie peria
- Ozobávanie prstov
- Ozobávanie kloaky
- Kanibalizmus

Kone - stereotypie

Kone – olizovanie alebo požíranie nejedlých predmetov

Kone – chorobné chute (olizovanie alebo požieranie nejedlých predmetov)

Kone

Stereotypie – pohybové

Olizovanie alebo požieranie nejedlých predmetov

Hltanie vzduchu

Koprofágia – len staré kone

Trasenie hlavou

Sebapoškodzovanie – presmerovaná agresia (?)

Odmietanie žriebäťa

Problemy súvisiace s transportom

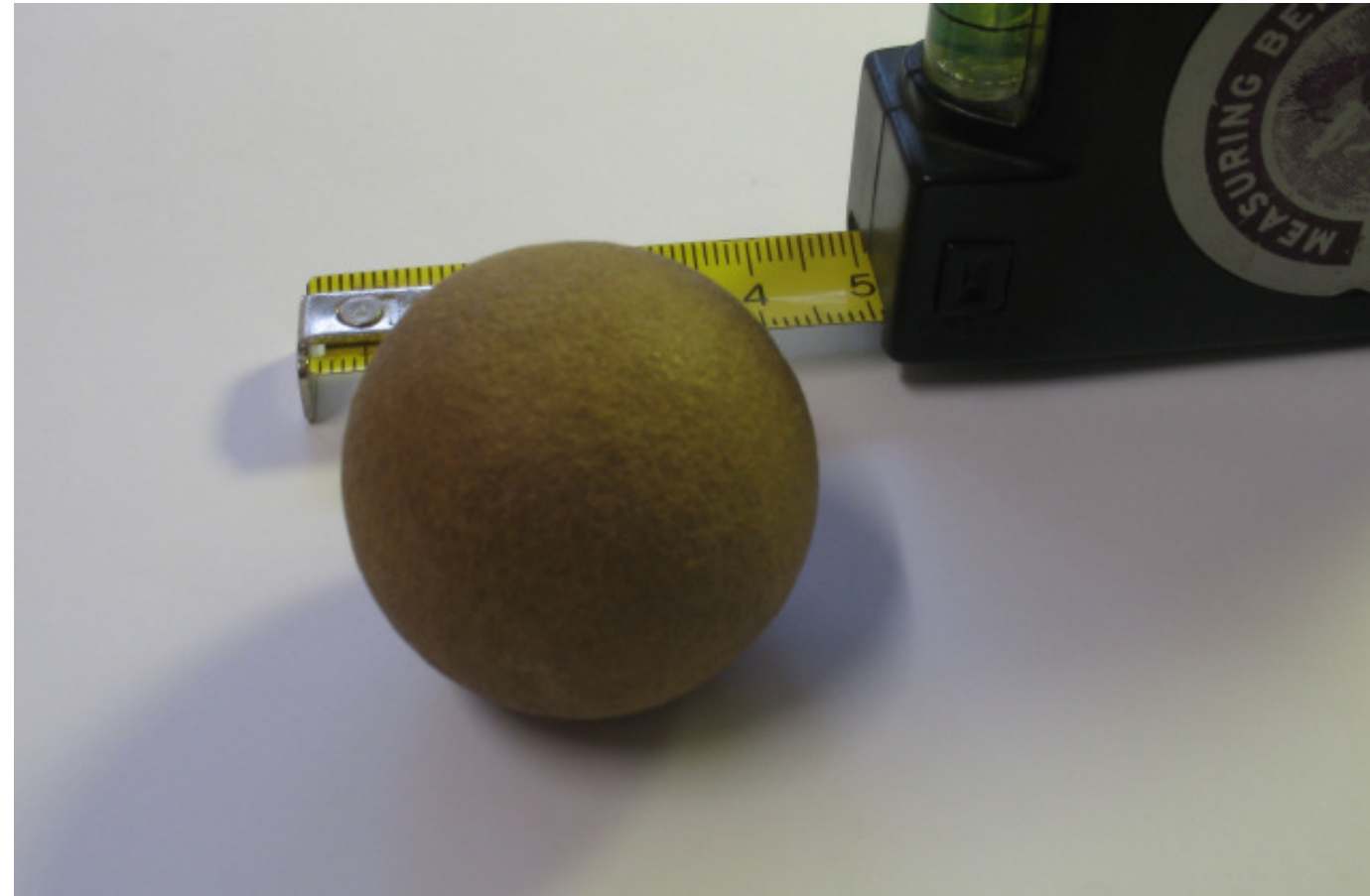

Ovce

- Kaudofágia
- Trichofágia
- Vzájomné ociciavanie
- Odmietanie jahňaťa

Ďakujem za pozornosť

